

Muizen en ratten: wat mogen we er nog tegen doen?

Wilma Wolters

Vanaf 1 juli 2015 mogen boeren ratten en muizen zelf niet meer met chemische middelen (rodenticiden) bestrijden. Tenzij zij een daarvoor opgestelde cursus hebben gevolgd. Waarom is deze nieuwe regeling opgesteld en wat kunnen we dan nog wel zelf doen tegen plaagdieren? Geitenhouderij praat met de plaagdier-expert van Nederland: Bastiaan Meerburg.

Foto: Shutterstock.com

nodig was, dat was iets uit de Middeleeuwen. Overheden bezuinigen er nu vaak op." Bovendien: wanneer spreken we over een plaag? Eén muis is natuurlijk nog geen plaag. Meerburg: "We spreken over een plaag als een diersoort in grote aantallen aanwezig is op een plek waar hij niet hoort en daar schade aanricht." In Nederland zijn het vooral muizen en ratten die een plaag kunnen vormen, omdat die veel voorkomen en veel problemen kunnen veroorzaken.

Bewustwording

Dat het gebruik van rodenticiden nu aan banden wordt gelegd, heeft echter niets te maken met het feit dat het plaagdierprobleem in Nederland wellicht niet zo groot is. "Het probleem is dat ratten en muizen resistent worden voor de gifstoffen. En door doorvergiftiging krijgen ook roofvogels zoals uilen de gifstoffen binnen en soms vallen die daarvoor zelfs om." Die beide zaken deed het ministerie van Infrastructuur en Milieu besluiten om strengere regels op te stellen voor het gebruik van rodenticiden. De nieuwe regels bepalen dat professionele plaagdierbestrijders rodenticiden alleen nog als laatste redmiddel in mogen zetten. En boeren mogen de middelen niet meer gebruiken tenzij ze een cursus volgen die hun kennis over de biologie van ratten en muizen bijspijkt en informatie geeft over de gifstoffen en de beste manier om die in te zetten. "Het gevolg van de nieuwe regels is vooral dat mensen bewuster zullen omgaan met de gifstoffen die ze toepassen. Boeren zijn, als ze de cursus volgen, nog beter in staat om de rodenticiden toe te passen. Met name bij het buitengebruik van de middelen; daar zijn de doorvergiftigingskansen groter."

Als er eenmaal sprake is van een plaag, zal de bestrijding lastiger zijn omdat je geen rodenticiden mag inzetten. De focus komt dus meer te liggen op preventie. "Het scholingsniveau zal hoger worden, waardoor de kwaliteit van bestrijding en advisering omhooggebracht wordt", denkt Meerburg. "Maar", wil de plaagdierexpert ook gezegd hebben, "je hoeft niet meteen naar gif te grijpen. Soms kunnen prima klemmen geplaatst worden om plaagdieren aan te pakken."

Professionele bestrijding

Als je als geitenhouder geen cursus 'Knaagdierbeheersing op het agrarisch bedrijf' volgt (zie kader), kun je een professionele plaagdierbestrijder in de arm nemen. Dat kan op verschillende manieren. Rob van Veldhuijzen is voorzitter van brancheorganisatie PLAN (Platform Plaagdierbeheersing Nederland) en schetst verschillende scenario's. "Je kunt een service-overeenkomst afsluiten om met een bepaalde frequentie lokaasunits, inloopvallen en/of klemmen te controleren en waar nodig aan te vullen of te vervangen. Maar het servicebedrijf kan ook, in overleg, de eventuele bouwkundige gebreken verhelpen. Ook kan de opdrachtgever zelf klemmen en vallen controleren en het servicebedrijf dan eens per kwartaal laten komen voor begeleiding." Als er sprake is van gebruik van rodenticiden, mag in dat geval natuurlijk alleen degene met een geldige licentie daarmee werken. Hoe hoog de kosten van professioneel bestrijden zijn, kan Van Veldhuijzen niet zeggen.

Foto: Jos Tolboom

Een ratenklem met pinda's als lokaas.

Tips

Om plaagdieren zo veel mogelijk te voorkomen, geven Meerburg en Van Veldhuijzen een aantal tips:

Grijp niet direct naar gif... klemmen werken ook

"De omvang van het probleem, de omvang van het bedrijf, de aard van het bedrijf, de bouwkundige staat van de gebouwen, de opslag en de hygiëne op en om het bedrijf zijn factoren die de kosten bepalen. Maar in feite is het vrij simpel: er zijn voorrijkosten, arbeidskosten, kosten van materialen en eventueel kosten van bestrijdingsmiddelen." De plaagdierbestrijder zal een ongedierte-bestrijdingsplan opstellen. Zo'n plan voorziet onder andere in de gebruikte materialen en de plaatsen van het lokaas, de klemmen of inloopvallen op een plattegrond, de te nemen weringsmaatregelen, de hoeveelheid rodenticide, de werkzame stof, het toelatingsnummer en het percentage actieve gifstof. Maar ook eventuele fysieke maatregelen aan gebouwen kunnen worden beschreven. Bovendien worden alle bevindingen en werkzaamheden genoteerd in een logboek.

- Probeer schuilplaatsen te voorkomen. Plaats opslag dus van de grond af en ook van muren af. Laat bijvoorbeeld trekkerbanden niet tegen de muur staan. Zorg voor een opgeruimd erf.
- Orden de opslag.
- Leg niet te veel bos aan rondom het erf houd dat in ieder geval kort. Onderhoud ruwe terreinen en walkanten.
- Betrach goede hygiëne.
- Doe deuren van stallen en schuren dicht en zorg ook voor goedsluitende ramen.
- Bewaar voedsel en voer, voor zover mogelijk, afgesloten.
- Dicht gaten, naden en kieren.
- Gebruik afvalcontainers en afvalbakken die je kunt sluiten. En sluit ze ook.
- Een idee is ook om roofvogelkasten op te hangen. Dat kan ervoor zorgen dat de populatie van ratten en muizen kleiner wordt. De inzet van katten daarentegen is

Vakbekwaamheidsbewijs KBA

Vanaf 1 juli 2015 ben je als bedrijfsvoerder verplicht om in het bezit te zijn van het vakbekwaamheidsbewijs KBA (Knaagdierbeheersing op het agrarisch bedrijf) als je ervoor kiest zelf de plaagdierbestrijding op je bedrijf te doen. Je kunt er ook voor kiezen een professioneel plaagdierbestrijder in te zetten.

Het Vakbekwaamheidsbewijs KBA wordt uitgegeven door Bureau Erkenningen (www.erkenningen.nl), dat ook de vakbekwaamheidsbewijzen gewasbescherming (spuitlicenties) verzorgt. Boeren die in het bezit zijn van een vakbekwaamheidsbewijs gewasbescherming kunnen door het volgen van een extra KBA-kennisbijeenkomst (kosten: ongeveer € 80, duur 3 uur) in het bezit komen van het KBA-bewijs. Je krijgt dan een nieuw bewijs waarop zowel de vakbekwaamheidsbewijs gewasbescherming als de vakbekwaamheidsbewijs knaagdierbeheersing vermeld staat. Boeren die niet in het bezit zijn van een geldige spuitlicentie dienen een cursus te volgen en een examen met goed gevolg af te leggen (kosten: ongeveer € 160, duur 1 dag). Na het slagen voor dit examen wordt een pasje thuisgestuurd. Het vakbekwaamheidsbewijs KBA geldt alleen voor het eigen bedrijf.

niet aan te raden, omdat die ook weer ziektes over kunnen brengen naar het vee.

Ook adviseert Meerburg om eens met je verzekeraar te gaan praten. Hij is van mening dat veel stalbranden ontstaan door ratten en muizen. Die knagen aan elektriciteitskabels omdat daar vismeel in zit. "Waarom geven verzekeraars geen korting op de brandverzekering als je plaagdieren goed bestrijdt?" Plaagdierexpert Meerburg wijst nog op twee initiatieven van wetenschappers voor nieuwe manieren van bestrijden. "Deze zitten nu nog in de testfase, maar zien er veelbelovend uit. De eerste is een elektrocutieval. Als het dier daar in loopt zal het een stroomstoot krijgen en doodgaan. De tweede is een spraymechanisme in een inloopbox. De box zal eerst detecteren of het om een rat of muis gaat, en dan een vloeistof sprayen die door de huid gaat, waardoor het dier een dag later een hartinfarct krijgt." Y

